

Київський університет імені Бориса Грінченка

Педагогічний інститут

Кафедра теорії та історії педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Жилицов О.Б.

2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка»

для студентів

спеціальність 111 Математика

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітніх програм 111.00.01 Математика

Київ – 2018

Розробники:

Леонт'єва І.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Леонт'єва І.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Петрухан-Щербакова Л.Ю., викладач кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки

Протокол від 31 січня 2018 р. № 5в

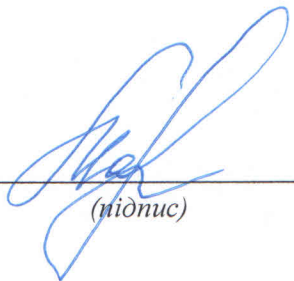
Завідувач кафедри Л.Л. Хоружа

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 111.00.01
Математика

Гарант освітньо-професійної програми (М.М. Астаф'єва)
(підпис)

Робочу програму перевірено

«__» ____ 20__ р.

Заступник директора М.А. Машовець
(підпис)

Пролонговано

на 2018/2019 ____ ✓ (Л.Л. Хоружа), «05» вересня 2018 р., протокол № 2
(підпис)

на 20__/20__ ____ (____ ПІБ ____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис)

на 20__/20__ ____ (____ ПІБ ____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис)

на 20__/20__ ____ (____ ПІБ ____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Педагогіка» покликаний сприяти оволодінню студентами теоретичних основ сучасної педагогічної науки, розвитку професійного мислення, готувати до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками необхідними для ефективної роботи у сучасній школі.

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка» є забезпечення засвоєння студентами основних положень і теорій сучасної педагогіки; формування у них досвіду самооцінки і самоаналізу педагогічних явищ і ситуацій, уміння моделювати навчально-виховний процес; розвиток системного педагогічного мислення, професійної самосвідомості.

Місце і роль дисципліни в системі підготовки фахівця

Поряд із вивченням фахових дисциплін майбутні спеціалісти повинні оволодіти педагогікою – наукою, яка допоможе їм свідомо здійснювати навчання, самоосвіту, самовиховання для формування і розвитку професійних знань, умінь і навичок та особистісного росту майбутнього громадянина, сім'янина.

Навчальна програма є складовою системи професійної підготовки фахівця зі спеціальності «Математика».

Завдання вивчення дисципліни

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Педагогіка» є:

- *методичні* – розвиток педагогічного мислення, здатності до аналізу педагогічних явищ;
- *пізнавальні* – вивчення теоретичних основ педагогіки;
- *практичні* – формування готовності до використання педагогічних знань у майбутній професійно-педагогічній діяльності.

У результаті засвоєння дисципліни «Педагогіка» студент має демонструвати наступні результати навчання:

знати:

- основні теоретичні поняття курсу, зміст базових понять;
- зміст основних державних документів, що стосуються системи освіти України;
- соціальну роль освіти у вирішенні глобальних проблем людства;
- сучасні тенденції реформування системи загальної середньої освіти;
- сутність основних та допоміжних педагогічних категорій;
- структуру та закономірності педагогічного процесу;
- механізми здійснення фізичного, інтелектуального тощо розвитку особистості;
- зміст, принципи, форми організації та методи виховання та навчання;
- сутність управління і керівництва освітою і школою;

вміти:

- оперувати основними теоретичними поняттями курсу та системно їх використовувати;
- проводити навчально-виховну роботу на засадах гуманізації, сучасних підходів до теорії і технології навчання і виховання;
- планувати педагогічну діяльність, визначати і обґрунтовувати педагогічні задачі; вибрати комплекс ефективних форм і методів навчання та

виховання;

- застосувати на практиці різні типи навчання та дидактичні засоби навчання в залежності від педагогічної ситуації;
- ефективно здійснювати педагогічну взаємодію, забезпечувати фізичний, психічний, соціальний і духовний розвиток школярів;
- організовувати та стимулювати діяльність, поведінку і спілкування школярів;
- аналізувати навчально-виховні ситуації, результати навчально-виховної діяльності, вивчати учнів та учнівський колектив;
- займатися самоосвітою, творчо використовувати на практиці досягнення педагогічної науки та перспективний педагогічний досвід, проводити педагогічні дослідження, виявляти творчість у педагогічній діяльності.

володіти:

- понятійним апаратом із педагогіки;
- навичками самоосвіти, саморозвитку і самовиховання;
- методами діагностики та самодіагностики рівня сформованості навчальних досягнень;
- ціннісним ставленням до виконання професійних обов'язків.

Оволодіння системою педагогічних знань та умінь має підготувати студентів до творчої і плідної реалізації «Закону про освіту», Національної доктрини розвитку освіти, Концепції національного виховання, створювати надійну основу для формування педагогів нової формації, яка має забезпечити розвиток і становлення національної школи, її демократичної і гуманістичної сутності.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 240 год. (8 кредитів): 56 год. – лекції; 56 год. – семінарські заняття; 16 год. – модульний контроль, 82 год. – самостійна робота, 30 год. – семестровий контроль. Із них у IV семестрі: 36 год. – лекції; 34 год. – семінарські; 10 год. – модульний контроль; 70 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Педагогіка» завершується заліком (IV семестр) та екзаменом (V семестр).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес розвитку і становлення особистості в різному соціальному середовищі, основи навчання і виховання людини, самовиховання і самоосвіта людини.

Курс: підготовка (бакалаврів, магістрів, підвищення кваліфікації)	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 8 кредитів</p> <p>Змістові модулі: 4 модулі</p> <p>Загальний обсяг дисципліни: 240 год.</p> <p>Тижневих годин: 4 (3) год.</p>	<p>Галузь знань: 11 Математика та статистика</p> <p>Спеціальність: 111 Математика</p> <p>Освітній рівень: перший (бакалаврський)</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2,3 Семестр: 4,5</p> <p>Аудиторні заняття: 112 годин, з них:</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): 56 години</p> <p>Семінарські заняття: 56 годин</p> <p>Модульний контроль: 16 годин</p> <p>Самостійна робота: 82 годин</p> <p>Вид контролю: екзамен (30 год.)</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Модульний	Самостійна
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I							
ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ							
1.	Педагогіка в системі наук про людину	6	4	2	2		2
2.	Освіта в сучасному суспільстві: стан і тенденції розвитку	6	4	2	2		2
3.	Освіта в зарубіжних країнах	12	4	2	2	2	4
4.	Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя	8	4	2	2		2
5.	Педагогічний процес	6	4	2	2		2
6.	Методи науково-педагогічних досліджень	10	4	2	2	2	4
Разом		44	24	12	12	4	16
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II							
ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ							
7.	Дидактика як галузь педагогіки	8	4	2	2		4
8.	Сутність та структура процесу навчання	10	4	2	2		4
9.	Особливості змісту освіти. Нормативне забезпечення реалізації змісту освіти	10	4	2	2	2	4
10.	Сутність та характеристика навчальної книги	8	4	2	2		2
11.	Особливості форм організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти	10	4	2	2		4
12.	Характеристика методів та засобів навчання у закладах загальної середньої освіти	12	4	2	2	2	6
13.	Компетентність як показник якості освіти	8	4	2	2		2
14.	Сучасні технології навчання	8	4	2	2		4
15.	Сутність та дидактичні вимоги до контрольної-оцінювальної діяльності учителя	10	4	2	2	2	2
Разом		74	36	18	18	6	32
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III							
ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ							
16.	Теорія виховання в освіті. Мета виховання в сучасних закладах загальної середньої освіти	6	4	2	2		2
17.	Закономірності та принципи виховання. Зміст виховання в школі	6	4	2	2		2
18.	Засоби, форми організації та методи виховання	8	4	2	2		4
19.	Фізичний, соціальний, духовний розвиток учнів	6	4	2	2		2
20.	Інтелектуальний розвиток особистості учня. Формування в учнів основ наукового	12	4	2	2	2	6

	світогляду						
21.	Класний керівник як організатор освітнього процесу	8	4	2	2		4
22.	Родинне виховання особистості учня. Співпраця сім'ї і школи	6	4	2	2		2
23.	Позакласна і позашкільна виховна робота	8	4	2	2	2	2
	Разом	60	32	16	16	4	24
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV							
УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ							
24.	Система стратегічного управління новою українською школою	6	4	2	2		2
25.	Модернізація освітнього законодавства. Державно-громадське управління освітою	6	4	2	2		2
26.	Загальні основи управління. Принципи управління освітою і освітнім закладом	6	4	2	2		2
27.	Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників	6	4	2	2		2
28.	Гуманізація управління закладами загальної середньої освіти	8	4	2	2	2	2
	Разом	32	20	10	10	2	10
	Екзамен	30					
	Разом за навчальним планом	240	112	56	56	16	82

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину(2 год.)

Поняття про народну педагогіку, етнопедагогіку та педагогіку як академічну науку. Етапи розвитку педагогіки. Предмет та основні завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта та розвиток, їх взаємозв'язок. Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками. Педагогіка як наука і мистецтво виховання та навчання.

Ключові поняття: педагогіка; предмет вивчення педагогіки; категорія; виховання; освіта; навчання; розвиток; система педагогічних наук.

Тема 2. Освіта в сучасному суспільстві: стан і тенденції розвитку (2 год.)

Основні напрями розвитку сучасної освіти. Зміна цілей освіти в сучасному світі. Основні тенденції освіти в сучасному світі. Актуальні проблеми розвитку сучасної шкільної освіти. Освіта в умовах глобалізації.

Ключові поняття: розвиток сучасної освіти; основні тенденції освіти; ідея безперервної освіти; глобалізація.

Тема 3. Освіта в зарубіжних країнах (2 год.)

Тенденції розвитку освіти в зарубіжжі. Особливості організації сучасного стану освіти в деяких зарубіжних країнах. Творці гуманістичних педагогічних систем.

Ключові поняття: сучасна шкільна освіта у зарубіжних країнах; педагогічні системи; PISA (програма міжнародного оцінювання учнів) .

Тема 4. Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя (2 год.)

Суспільна зумовленість виникнення і становлення педагогічної професії. Особливості педагогічної діяльності. Вимоги до особистості педагога. Система педагогічної діяльності: викладання, виховання, класне керівництво, професійне самовдосконалення, організаторська, методична, позаурочна, науково-дослідна. Сутність педагогічної майстерності. Поняття про педагогічну компетентність, педагогічну культуру. Педагогічне спілкування. Педагогічна етика та педагогічний такт.

Ключові поняття: педагог; вчитель; викладач; вихователь; педагогічна діяльність; педагогічна компетентність; професіограма вчителя.

Тема 5. Педагогічний процес (2 год.)

Загальна характеристика педагогічного процесу. Призначення і завдання педагогічного процесу. Основні компоненти педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Закономірності формування учнівських колективів. Основні напрями вдосконалення педагогічного процесу.

Ключові поняття: педагогічний процес; суб'єкт педагогічного процесу; об'єкт педагогічного процесу; педагогічне завдання.

Тема 6. Методи науково-педагогічних досліджень (2 год.)

Методологія педагогічних досліджень. Етапи здійснення педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічних досліджень: спостереження, педагогічний експеримент, бесіди, вивчення перспективного досвіду; вивчення документації та учнівських праць, опитування, методи моделювання педагогічних явищ, методи кількісного та якісного аналізу результатів дослідження.

Ключові поняття: методи науково-педагогічних досліджень; методологія педагогічних досліджень; рівні педагогічних досліджень: емпіричний, теоретичний, методологічний.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

Тема 7. Дидактика як галузь педагогіки(2 год.)

Поняття дидактики. Основні категорії дидактики. Методологія процесу навчання. Основні функції навчання. Шляхи їх реалізації. Основні компоненти процесу навчання. Структура діяльності вчителя в освітньому процесі. Види навчання.

Ключові поняття: дидактика; процес навчання; методологічні основи процесу навчання; функції процесу навчання; види навчання.

Тема 8. Сутність та структура процесу навчання (2 год.)

Сутність процесу навчання. Закони, принципи й правила навчання. Етапи освітнього процесу. Організація диференційованого навчання. Сутність розвивального навчання. Гуманізація навчального спілкування. Емоційність процесу навчання.

Ключові поняття: процес навчання; диференціація навчання; гуманізація.

Тема 9. Особливості змісту освіти.

Нормативне забезпечення реалізації змісту освіти(2 год.)

Історія розвитку освіти. Розвиток змісту освіти в умовах державного суверенітету України: методологічний, законодавчий, дидактичний аспекти. Поняття про Державний стандарт загальної середньої освіти. Навчальні плани та програми для закладів загальної середньої освіти.

Ключові поняття: зміст освіти, Державний стандарт, навчальні плани, програми.

Тема 10. Сутність та характеристика навчальної книги (2 год.)

Історія підручникотворення. Зміст сучасного підручника. Основні вимоги до творення підручника. Навчальні посібники та робочі зошити. Навчальна література нового покоління як чинник підвищення якості освіти.

Ключові поняття: підручникотворення; підручник; зміст сучасного підручника; навчальні посібники, робочі зошити.

Тема 11. Особливості форм організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (2 год.)

Суть класно-урочної системи навчання. Урок – основна форма організації навчально-виховного процесу: педагогічні вимоги до уроку; підготовка вчителя до уроку; типи уроків та їх структура; схема аналізу уроку; шляхи підвищення ефективності уроку. Нетрадиційні форми навчання. Позаурочні форми навчання.

Ключові поняття: класно-урочна система навчання; урок; класифікація уроків; нетрадиційні форми навчання; позаурочні форми навчання.

Тема 12. Характеристика методів та засобів навчання у закладах загальної середньої освіти (2 год.)

Поняття методів навчання та їх класифікація. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання навчальної діяльності учнів. Методи контролю і самоконтролю у навчанні. Засоби навчання.

Ключові поняття: методи навчання; класифікація методів навчання; стимулювання навчальної діяльності; контроль і самоконтроль у навчанні.

Тема 13. Компетентність як показник якості освіти (2 год.)

Уміння вчитися як ключова компетентність. Сутність і структура уміння вчитися. Вікова та індивідуальна характеристика учнів як суб'єктів учіння. Розвиток в учнів процесів сприймання. Мотивація учіння школярів. Формування структурних компонентів уміння вчитися.

Ключові поняття: уміння вчитися; структурні компоненти уміння вчитися; учень як суб'єкт навчання; індивідуальні особливості; мотивація.

Тема 14. Сучасні технології навчання (2 год.)

Навчальні технології. Технологія особистісно-орієнтованого навчання. Технологія групової навчальної діяльності учнів. Технологія розвивального навчання. Технологія формування творчої особистості. Технологія навчання як дослідження. Поняття про технології інтерактивного навчання. Роль і місце методів інтерактивного навчання.

Ключові поняття: технології навчання; особистісно-орієнтоване навчання; розвивальне навчання; інтерактивне навчання.

Тема 15. Сутність та дидактичні вимоги до контрольної-оцінювальної діяльності учителя (2 год.)

Ретроспективний аналіз проблеми контролю й оцінювання успішності учнів. Концептуальне й нормативне забезпечення контрольної-оцінювальної діяльності вчителів в умовах державного суверенітету України. Основні поняття контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів. Нові форми контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів: тестові завдання та освітні портфоліо. Дидактичні вимоги до організації контрольної-оцінювальної діяльності вчителя.

Ключові поняття: контроль; засоби контролю; оцінювання якості освіти; навчальні досягнення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Тема 16. Теорія виховання в освіті. Мета виховання в сучасних закладах загальної середньої освіти (2 год.)

Поняття мети виховання. Об'єктивний характер мети виховання. Форми практичної реалізації мети виховання. Різні підходи до визначення мети виховання. Цілі суспільні та цілі суб'єктивні. Ієрархія цілей. Генезис мети виховання в Україні. Відповідність мети виховання потребам і умовам сучасного етапу соціального розвитку Української держави. Державні документи про мету виховання. Різнобічний розвиток особистості як соціальна мета виховання. Державні документи про мету виховання. Мета сучасного виховання.

Ключові поняття: виховання у широкому та вузькому розумінні; мета виховання; різнобічний розвиток особистості; мета сучасного виховання.

Тема 17. Закономірності та принципи виховання. Зміст виховання в школі (2 год.)

Закономірності процесу виховання. Об'єктивний характер закономірностей виховання. Поняття про принципи виховання. Загальні принципи виховання. Принципи сучасного виховання: національної спрямованості, культуро-відповідності, гуманізації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, особистісної орієнтації, життєвої смислотворчості, полікультурності, технологізації, соціальної відповідальності, превентивності.

Поняття змісту виховання. Традиційні підходи до визначення змісту виховання: за напрямками виховання та видами культури. Сучасне розуміння змісту виховання як системи загальнокультурних та національних цінностей. Зміст виховання як єдність ціннісного ставлення особистості до держави, людини, природи, праці тощо. Основні орієнтири виховання в сучасних закладах загальної середньої освіти.

Ключові поняття: закономірності та принципи процесу виховання; діяльнісно-особистісна концепція виховання; суб'єкт-суб'єктні виховні відносини; зміст виховання.

Тема 18. Засоби, форми організації та методи виховання (2 год.)

Поняття про засоби, методи і прийоми виховання. Характеристика засобів виховання. Форми організації виховання учнів. Традиційні методи виховання в педагогіці, їх класифікація та характеристика. Інноваційні методи виховання. Народнопедagogічні методи виховання. Педагогічна майстерність використання різноманітних методів виховання учнів, їх оптимального поєднання. Технології сучасного виховного процесу.

Ключові поняття: засоби виховання; форми організації виховання; методи виховання; педагогічна майстерність; технології виховного процесу.

Тема 19. Фізичний, соціальний, духовний розвиток учнів (2 год.)

Поняття «фізичний розвиток і виховання». Оздоровчі, освітні і виховні завдання фізичного розвитку. Виховання в учнів ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я.

Соціалізація та соціальний розвиток особистості. Основні фактори впливу на соціалізацію особистості. Соціальна та громадянська активність та її формування в умовах сім'ї і школи.

Поняття про духовність і духовний розвиток, духовні цінності. Система духовних цінностей: загальнолюдські, культурно-національні, громадянські, родинні, особистісні. Шляхи виховання духовних цінностей.

Виховання в учнів ціннісного ставлення до людини. Поняття про мораль та моральне виховання. Шляхи і засоби виховання в учнів загальнолюдських цінностей.

Ключові поняття: фізичний розвиток; соціалізація; соціальний розвиток особистості; духовний розвиток; моральне виховання; загальнолюдські цінності.

Тема 20. Інтелектуальний розвиток особистості учня.

Формування в учнів основ наукового світогляду (2 год.)

Поняття інтелектуального розвитку та розумового виховання. Завдання розумового виховання. Зміст розумового виховання. Виховання культури розумової праці. Форми і методи розумового виховання.

Поняття про світогляд та його функції. Структура світогляду: знання, погляди, переконання та ідеали. Види світогляду: буденний, релігійний, науковий. Шляхи формування світогляду учнів.

Ключові поняття: інтелектуальний розвиток; розумове виховання; світогляд; структура світогляду; погляди, переконання, ідеали.

Тема 21. Класний керівник як організатор освітнього процесу (2 год.)

Зміст педагогічної діяльності класного керівника. Функції класного керівника. Права і обов'язки класного керівника. Напрями діяльності класного керівника: вивчення учнів, згуртування класного колективу, координація педагогічних вимог учителів-предметників, налагодження співпраці з батьками і громадськістю. Планування виховної роботи у класі. Вимоги до планування та його види. Організація життєдіяльності учнів класу. Діагностика фізичного, інтелектуального, соціального і духовного розвитку учнів класу.

Ключові поняття: класний керівник; напрями діяльності класного керівника; функції та обов'язки класного керівника; зміст та форми виховної роботи.

Тема 22. Родинне виховання особистості учня.

Співпраця сім'ї і школи (2 год.)

Сутність родинного виховання. Виховання в сім'ї – першооснова розвитку дитини. Вплив атмосфери сімейного життя, сімейних цінностей, загальної культури батьків, системи взаємин на виховання дитини.

Сучасні проблеми родинного виховання. Співпраця школи з сім'єю. Форми і методи взаємодії школи і сім'ї. Батьківські комітети. Формування педагогічної культури батьків.

Участь громадськості у вихованні дітей. Види громадських організацій. Спільна діяльність школи, сім'ї та громадськості в організації дозвілля і відпочинку дітей, оволодінні суспільним досвідом, збереженні і розвитку національної культури.

Ключові поняття: сім'я; сутність родинного виховання; батьківський авторитет; співпраця школи з сім'єю; громадські організації.

Тема 23. Позакласна і позашкільна виховна робота (2 год.)

Поняття про позакласну і позашкільну навчально-виховну роботу. Особливості і відмінності позакласної і позашкільної роботи. Принципи організації позакласної роботи. Форми організації позакласної роботи. Позашкільні навчально-виховні заклади, їх види. Зміст роботи позашкільних установ.

Ключові поняття: позакласна виховна робота; позашкільна виховна робота; форми та принципи організації позакласної роботи; позашкільні навчально-виховні заклади.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ

Тема 24. Система стратегічного управління новою українською школою(2 год.)

Поняття про систему освіти. Мета та основні принципи освіти України. Система освіти України та її структура. Питання управління освітою в Законі України «Про освіту». Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа».

Ключові поняття: система освіти; управління освітою; Законі України «Про освіту»; «Нова українська школа».

Тема 25. Модернізація освітнього законодавства. Державно-громадське управління освітою (2 год.)

Світові процеси модернізації освіти. Вибір концепції модернізації освітнього законодавства. Зміст державно-громадського управління освітою. Розробка базової моделі державно-громадського управління загальною середньою освітою на регіональному рівні. Визначення механізмів управління системою освіти на державно-громадських засадах і розробка технології його здійснення.

Ключові поняття: модернізація освіти; концепції модернізації освітнього законодавства; державно-громадське управління освітою.

Тема 26. Загальні основи управління. Принципи управління освітою і освітнім закладом (2 год.)

Поняття про управління. Наукові основи управління. Принципи управління освітою. Основні функції управління. Система освіти в Україні та її складові. Органи управління освітою і школою: державні і громадські. Демократизація управління системою освіти. Педагогічна рада в школі та рада школи, їх функції, зміст і форми діяльності.

Ключові поняття: загальні основи управління; принципи управління освітою; система освіти в Україні; органи управління освітою і школою; педагогічна рада.

Тема 27. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників (2 год.)

Проблеми підвищення кваліфікації, вивчення, узагальнення і поширення перспективного досвіду вчителів і педагогічних колективів, впровадження в практику школи досягнень педагогічної науки як основні завдання удосконалення професіоналізму вчителів. Залучення учительських кадрів до педагогічного пошуку,

дослідження актуальних проблем навчання і виховання учнівської молоді, вдосконалення навчально-виховного процесу, відродження української культури тощо.

Критерії та етапи вивчення перспективного педагогічного досвіду. Форми поширення досвіду. Діяльність кращих шкіл України, особливості роботи вчителів-новаторів.

Ключові поняття: кваліфікація; педагогічний досвід; вчитель-новатор; атестація педагогічних працівників.

Тема 28. Гуманізація управління закладами загальної середньої освіти (2 год.)

Теорія і практика гуманізації управління. Гуманізм – система ідей і поглядів на людину. Роль органів державного управління у виробленні стратегії реформування освіти. Модель готовності директора до гуманізації управління закладами загальної середньої освіти.

Ключові поняття: гуманізм; гуманізація освіти; рівні управління; директор школи; шкільний маркетинг.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогіка»

Разом: 240 год., лекції – 56 год., семінарські заняття – 56 год.,
самостійна робота – 82 год., модульний контроль – 16 год.

Тиждень																												
Модулі	Змістовий модуль I						Змістовий модуль II								Змістовий модуль III								Змістовий модуль IV					
Назва модуля	Загальні основи педагогіки						Теорія освіти і навчання								Теорія виховання								Управління освітою в Україні					
Кількість балів за модуль	142 б.						223 б.								181 б.								95 б.					
Лекції	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	16.	16	
Семінари	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	
Теми лекцій	Педагогіка в системі наук ТенденціїОсвіта в сучасному світі Освіта в зарубіжних країнах Особливості педагогічної професії та формування Педагогічний процес Методи науково-педагогічних досліджень						Дідактика як галузь педагогіки Сутність та структура навчання Сутність змісту освіти Особливості педагогічної професії та формування Особливості освітнього процесу Характеристика методів та форм навчання Компетентність як показник якості освіти Сучасні технології навчання Сутність та дидактичні функції Сутність та дидактичні функції контролю								Теорія виховання в освіті. Мета виховання в сучасній школі Закономірності та принципи виховання. Зміст виховання в школі Засоби, форми організації та методи виховання Фізичний, соціальний, інтелектуальний розвиток особистості учня. Класний керівник як організатор освітнього процесу Родинне виховання особистості учня. Співпраця з родиною Позакласна і позашкільна діяльність учня								Система стратегічного управління новою школою Модернізація освітнього законодавства. Державна політика в освіті Загальні основи управління освітою Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів Гуманізація управління освітою					
Теми семінарських занять	Предмет та основні категорії педагогіки Освіта в сучасному світі Освіта в зарубіжних країнах Педагогічна професія у сучасному світі Педагогічний процес як система Методи педагогічних досліджень						Дідактика Сутність та структура навчання Зміст освіти Особливості педагогічної професії та формування Форми організації навчання Методи та засоби навчання у школі Характеристика методів та форм навчання Сучасні технології навчання Контроль як складова діяльності вчителя								Проблема мети виховання у педагогіці Закономірності та принципи виховання Засоби, форми організації та методи виховання Фізичний, соціальний, інтелектуальний розвиток особистості учня Класний керівник як організатор освітнього процесу Родинне виховання особистості учня. Співпраця з родиною Позакласна і позашкільна діяльність учня								Система стратегічного управління новою школою Модернізація освітнього законодавства. Державна політика в освіті Загальні основи управління освітою і освітнім закладом Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів Гуманізація управління освітою					
Самостійна робота (в балах)	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.		5 б.			
Види поточного контролю	МК 1, 2 (50 балів)						МК 3, 4, 5 (75 балів)								МК 6,7 (50 балів)								МК 8 (25 балів)					
Семестровий контроль	30 год. (40 балів)																											

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Семінарське заняття 1

Тема: Предмет та основні категорії педагогіки (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Предмет та основні завдання педагогіки. Етапи розвитку педагогіки.
2. Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта та розвиток, їх взаємозв'язок.
3. Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками. Педагогіка як наука і мистецтво виховання та навчання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;
2. У чому сутність педагогіки як науки і мистецтва? Як ви розумієте слова К.Д. Ушинського: «Педагогіка – не наука, а мистецтво, - найширше, складне, найвище і найнеобхідніше з усіх мистецтв»?

Рекомендована література

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К.В. Аймедов, В.В. Бабієнко, В.А. Бабієнко, В.В. Сторож. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. — 352 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка : навч. посібник / І.В.Зайченко. – К., 2006. – 321 с.
3. Кузьминський, А.І. Педагогіка [Текст] : Підручник / А. І. Кузьминський, В. Л. Омеляненко – К. : Знання, 2007. – 447 с.
4. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник / О.Г. Кучерявий. -К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. –440 с.
5. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.

Семінарське заняття 2

Тема: Освіта в сучасному суспільстві (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Провідні економічні та соціальні чинники, що зумовлюють сучасний стан та подальшу еволюцію освітніх систем.
2. Основні тенденції освіти в сучасному світі.
3. Актуальні проблеми розвитку сучасної шкільної освіти.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Охарактеризувати основні тенденції розвитку освіти в сучасному суспільстві;

2. Проаналізуйте які фактори впливають на цілі та зміст освіти в закладах загальної середньої освіти.

Рекомендована література

1. Вульфсон Б.Л. Стратегия развития образования на Западе на протяжении XXI столетия. - М: Изд-во УРАО, 1999. — 204,[3] с.
2. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. – К. : Пед. думка, 2009. – 520 с.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. – Київ : Міносвіти і науки, молоді та спорту України, 2011. – 27 с.
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
5. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія : [моногр.] / за ред.:В. Кремень, Т. Левовицький, В. Огнев'юк, С. Сисоева. – К. : Едельвейс, 2013. – 460 с.
6. Подмазін С. І.Особистісно-орієнтована освіта: сутність і зміст / С. І. Подмазін // Культурологічний вісник. - 2006. - Вип. 16. - С. 123-128. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2006_16_25
7. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.

Семінарське заняття 3

Тема:Освіта в зарубіжних країнах (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Тенденції розвитку освіти в зарубіжжі.
2. Особливості організації сучасного стану освіти в зарубіжних країнах.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;
2. Знайдіть відмінності освіти в школах різних країн.

Рекомендована література

1. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина XX — початок XXI ст.) : монографія / О.І. Локшина. — К. : Богданова А.М., 2009. — 404 с.
2. Єгоров Г. С. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. — К. : КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2003. — 186 с.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід і українські перспективи / За заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
4. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
5. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті роки XX – початокXXIст.):

монографія. – Суми: ВАТ «Сум. обл. друк.», вид-во «Козацький вал», 2004. – 500 с.

Семінарське заняття 4

Тема: Педагогічна професія у сучасному суспільстві (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність основних понять та категорій учительської професії.
2. Соціальна роль, функції вчителя, вимоги до нього.
3. Педагогічна діяльність, специфіка педагогічної діяльності

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Охарактеризуйте фактори, що впливають на формування вчителя;
2. Сформулюйте якими якостями, знаннями та вміннями повинен володіти вчитель.

Рекомендована література

1. Волкова, Н. П. Педагогіка [Текст]: навчальний посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академвидав, 2009. – 616 с.
2. Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г. Основи сучасного виховання Текст : навчальний посібник / Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г.; ПНПУ імені В. Короленка. – Полтава : ПП «Астроя», 2015. – 345 с.
3. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
4. Мойсеюк Н. Педагогіка : навчальний посібник / Н. Мойсеюк. – К. : Академия, 2007. – 656 с.
5. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. — К.: А.С.К., 2001. — 256 с.
6. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. – 2-ге вид. допов. і переробл. / [за ред. І. А. Зязюна]. – Київ : Вища шк., 2004. – 422,[2] с.

Семінарське заняття 5

Тема: Педагогічний процес як цілісна система (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Загальна характеристика педагогічного процесу.
2. Основні компоненти педагогічного процесу.
3. Закономірності педагогічного процесу.
4. Функції процесу навчання та шляхи їх реалізації.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;

2. Обґрунтуйте чому серед компонентів педагогічного процесу провідну роль відіграє педагог?

Рекомендована література

1. Амонашвили, Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса // Ш.А. Амонашвили. – Минск: Изд-во БГУ, 1990. – 560 с.
2. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
3. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. — К.: А.С.К., 2001. — 256 с.
4. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.— К.: Академвидав, 2009. – 560 с.

Семінарське заняття 6

Тема:Методи педагогічних досліджень (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Класифікація методів педагогічних досліджень, їх умови застосування.
2. Методи емпіричних досліджень: а) вивчення педагогічної літератури, документів та результатів діяльності; б) спостереження; в) опитування (інтерв'ювання, анкетування, бесіда); г) оцінювання (рейтинг, консиліум); д) вивчення і узагальнення педагогічного досвіду; е)діагностика (тестування, шкалування); ж) педагогічний експеримент (природний, моделюючий, лабораторний).
3. Методи теоретичних досліджень: а) теоретичний аналіз та синтез; б) абстрагування - конкретизація та ідеалізація; в) моделювання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;
2. Охарактеризуйте методи анкетування, бесіди та інтерв'ю, що застосовуються у педагогічному дослідженні.

Рекомендована література

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К.В. Аймедов, В.В. Бабієнко, В.А. Бабієнко, В.В. Сторож. — К.: Видавничий Дім “Слово”, 2014. — 352 с.
2. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. – М., 2015. – 488.
3. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
4. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник / І.В.Малафіїк. — К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. — 632 с.
5. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень: Навч.-метод. посібник. – К., 1998. – 145 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

Семінарське заняття 7

Тема: Дидактика як галузь педагогіки(2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Дидактика та її основні категорії.
2. Предмет та завдання дидактики.
3. Мета навчання, закономірності вчення, зміст, організація, форми, методи, засоби, результати (продукти) навчання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи

Завдання

1. Складіть глосарій основних категорій дидактики;
2. Зверніться до творчої спадщини відомих педагогів минулого (Я.А.Коменського, К.Д. Ушинського, В.О. Сухомлинського) і занотуйте їхні міркування щодо завдань дидактики в системі освіти.

Рекомендована література

1. Бондар В. І. Дидактика. – К. : Либідь, 2005. – 264 с.
2. Занков Л. В. Дидактика и жизнь. – М.: Просвещение, 1968. – 176 с.
3. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник / І.В.Малафійк. — К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. — 632 с.
4. Оконь В. А.Введение в общую дидактику. – М.: Высшая школа, 1990. – 381 с.
5. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К.:Абрис, 1997. – 416с.
6. Хуторской А. В.Современная дидактика: Учеб. для вузов. – СПб. : Питер, 2001. – 536 с.

Семінарське заняття 8

Тема:Сутність, функції і структура процесу навчання(2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність процесу навчання, його методологічні основи та рушійні сили.
2. Функції процесу навчання, зв'язок між ними.
3. Структура процесу навчання.
4. Сторони процесу навчання.
5. Процес учіння та його основні компоненти.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Назвіть категорійні ознаки (ключові слова) поняття “процес навчання”. Відповідь обґрунтуйте.
2. Проаналізуйте елементи структури процесу навчання і знайдіть зв'язки, що існують між ними.

Рекомендована література

1. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика: учебник для бакалавров. – М., 2015. – 488.

2. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій / В.П. Максименко. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. – 223 с.
3. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
4. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.
5. Хуторской А.В. Практикум по дидактике и методикам обучения – СПб.: Питер, 2004. – 541 с.

Семінарське заняття 9

Тема:Зміст освіти (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина.
Понятійно-категоріальний апарат теми.
  1. Поняття змісту освіти, його історичний характер.
  2. Теорії формування змісту освіти.
  3. Принципи та критерії відбору змісту освіти.
- II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;
2. Визначте які об'єктивні й суб'єктивні чинники впливають на визначення змісту шкільної освіти;

Рекомендована література

1. Закон України "Про освіту" //Голос України, 2017.- 27 вересня
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. – Київ : Міносвіти і науки, молоді та спорту України, 2011. – 27 с.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
4. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.

Семінарське заняття 10

Тема: Сутність та характеристика навчальної книги (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина.
Понятійно-категоріальний апарат теми.
  1. Поняття та види навчальної книги.
  2. Навчальні плани і їх характеристика.
  3. Шкільний підручник як засіб інтеграції знань та формування умінь учнів.
- II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Складіть порівняльну таблицю сильних і слабких сторін друкованого підручника;
2. Проаналізуйте змісту вправ і завдань одного з підручників з математики.

Рекомендована література

1. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
2. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2017. – Вип. 187. – 282 с.
3. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.
4. Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник / В. М. Чайка . – Київ : Академвидав, 2011 . – 238 с.

Семінарське заняття 11

Тема: Форми організації навчання (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Педагогічне поняття “Форми організації навчання”, спільне і відмінне різних форм навчання.
2. Урок – основна форма організації навчально-виховного процесу.
3. Нетрадиційні форми навчання.
4. Позаурочні форми навчання.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Визначте шляхи вдосконалення класно-урочної системи навчання;
2. Напишіть які нетрадиційні форми навчання ви будете використовувати на своїх уроках.

Рекомендована література

1. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
2. Поташник М. М. Требования к современному уроку. – М. : Центр пед. образования, 2007. – 272 с.
3. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям // Вибрані твори: У 5 т. – К. : Рад. шк., 1976. - Т. 2.
4. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: Кондор-Видавництво, 2013.- 390 с.

Семінарське заняття 12

Тема: Методи та засоби навчання у закладах загальної середньої освіти (2 год)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

Поняття про методи навчання, прийоми і засоби, їх взаємодію.

Основні підходи до класифікації методів навчання.

Характеристика методів навчання.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Назвати та пояснити чинники, що зумовлюють вибір методів та засобів навчання.
2. Навести приклади використання нетрадиційних методів навчання в досвіді педагогів-новаторів (відповідно до спеціальності).

Рекомендована література

1. Бондар В. І. Дидактика. – К. : Либідь, 2005. – 264 с.
2. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. — К.: А.С.К., 2001. — 256 с.
3. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. – 2-ге вид. допов. і переробл. / [за ред. І. А. Зязюна]. – Київ : Вища шк., 2004. – 422,[2] с.
4. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.

Семінарське заняття 13

Тема: Уміння вчитися як ключова компетентність (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність і структура уміння вчитися.
2. Вікова та індивідуальна учнів як суб'єктів учіння.
3. Формування структурних компонентів уміння вчитися.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Назвіть складові вміння учитися та їх зміст (оформіть їх у вигляді таблиці);
2. Якими є мотиви навчання учнів та чим вони відрізняються у молодших та старших учнів.

Рекомендована література

1. Бібік Н.М. Компетентність як результат шкільної освіти // Почат. шк. – 2010. – №9. – С. 3–6.
2. Гаряча С.А. Формування в учнів ключової компетентності. "Уміння вчитися" відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів /С.А.Гаряча. – Черкаси: ЧОППОП, 2014. – 48 с.
3. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. – К. : Знання України, 2003. – 450 с.
4. . Петерсон Л. Г. В. Чтозначит «уметь учиться» / Л. Г. Петерсон, М. Д. Кубышева, С. Е. Мазурина, И. В. Зайцева. — М. :УМЦ “Школа 2000”, 2006. — 78 с.
5. Савченко О. Я. Умій вчитися. – К. : Освіта, 1998. – 190 с.

Семінарське заняття 14

Тема: Сучасні технології навчання (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Технології навчання, ознаки та структура технологій.
2. Сучасні технології навчання.
3. Роль і місце методів інтерактивного навчання.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;
2. Розробити презентаційний проект на тему «Використання інноваційних технологій під час уроку».

Рекомендована література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Комар О. А. Інтерактивна технологія в підготовці майбутніх учителів початкової школи: теорія і практика. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – 326 с.
3. Носенко Т.І. Інформаційні технології навчання: навчальний посібник. – К.: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. – 184 с.
4. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии Учебное пособие. М.: Народное образование, 1998. 256 с.
5. Ярцева Д.О. Современные образовательные технологии в учебном процессе // Воспитание и обучение: теория, методика и практика : материалы VIII Междунар. науч.–практ. конф. (Чебоксары, 6 нояб. 2016 г.) / редкол.: О.Н. Широков [и др.] – 2016. – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2016. – С. 236-238.

Семінарське заняття 15

Тема: Контрольно-оцінювальна діяльність учителя (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття про контроль і його функції.
2. Оцінка і облік результатів навчально-пізнавальної діяльності.
3. Види та методи контролю навчальних досягнень учнів. Оцінювання навчальних досягнень учнів.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;
2. Порівняйте основні види контролю, їх дидактичні функції.

Рекомендована література

1. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. – К. : Почат. освіта, 2008. – 95 с.
2. Лукіна Т. Моніторинг якості освіти. Теорія і практика. – К.: ВД «ІГІк. світ», 2006. – 128 с.

3. Моделі розвитку сучасної української школи. – К. : СПД Богданова А. – М., 2007. – 240 с.
4. Ярошинська О.О. Дидактика: Навчально-методичний посібник.- Умань: РВЦ «Софія». – 2007. - 192 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III **ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ** **Семінарське заняття 16**

Тема: Проблема мети виховання у педагогіці (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина.
Понятійно-категоріальний апарат теми.
1. Виховання як спеціально організований і свідомо здійснюваний педагогічний процес.
2. Поняття мети виховання. Обумовленість мети виховання об'єктивними законами розвитку суспільства.
3. Мета та завдання виховання в сучасній школі.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Назвіть категорійні ознаки (ключові слова) у визначенні поняття “виховання”. Поясніть свій вибір;
2. Охарактеризуйте основні завдання виховання в сучасній системі освіти.

Рекомендована література

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. Кн.2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади / І. Д. Бех. – К., 2003. – 241 с.
2. Волкова, Н. П. Педагогіка [Текст]: навчальний посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академвидав, 2009. – 616 с.
3. Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г. Основи сучасного виховання Текст : навчальний посібник /Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г.; ПНПУ імені В. Короленка. – Полтава : ПП «Астрія», 2015. – 345 с.
4. Мойсеюк Н. Педагогіка : навчальний посібник / Н. Мойсеюк. – К. : Академія, 2007. – 656 с.

Семінарське заняття 17

Тема:Закономірності та принципи виховання (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина.
Понятійно-категоріальний апарат теми.
1. Поняття про закономірності та принципи виховання.
2. Загальна характеристика принципів виховання.
3. Принципи національного виховання.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;
2. Проаналізуйте залежність організації виховного процесу від принципів виховання.

Рекомендована література

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. Кн.2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади / І. Д. Бех. – К., 2003. – 241 с.
2. Карпенчук, С. Теорія і методика виховання [Текст] / С. Карпенчук–К.: Вища школа, 2005. – 343 с.
3. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник / В. І. Лозова. – Харків, 2002.– 174 с.
4. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій / В.П. Максименко. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. – 223 с.

Семінарське заняття 18

Тема: Засоби, форми організації та методи виховання (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття про методи, прийоми та засоби виховання.
2. Форми організації виховного процесу.
3. Класифікація методів виховання та їх характеристика.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Назвіть основні групи загальних методів виховання.
2. Охарактеризуйте основні риси творчого підходу до вибору і застосування методів виховання.

Рекомендована література

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К.В. Аймедов, В.В. Бабієнко, В.А. Бабієнко, В.В. Сторож. — К.: Видавничий Дім “Слово”, 2014. — 352 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-є вид. - К., «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с.
3. Мойсеюк Н. Педагогіка : навчальний посібник / Н. Мойсеюк. – К. : Академия, 2007. – 656 с.
4. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.

Семінарське заняття 19

Тема: Фізичний, соціальний, духовний розвиток учнів (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Основні засоби, шляхи та методи фізичного виховання учнів.

2. Поняття про соціалізацію та соціальний розвиток особистості. Основні фактори впливу на соціалізацію особистості.
  3. Поняття про духовність та систему ціннісних орієнтацій.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою;
2. В чому Ви вбачаєте зв'язок фізичного, соціального та духовного виховання?

Рекомендована література

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. Кн.2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади / І. Д. Бех. – К., 2003. – 241 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. - К., «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с.
3. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
4. Сіданіч І. Л. Духовно-моральне виховання дітей в історії педагогіки та вітчизняної школи: монографія / І. Л. Сіданіч, О. П. Кислашко. – К.: Дорадо-Друк, 2012. – 496 с.
5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1987. – 346 с.

Семінарське заняття 20

Тема: Інтелектуальний розвиток особистості учня (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина.
- Понятійно-категоріальний апарат теми.
1. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Сутність та основні завдання розумового виховання школярів.
  2. Основні шляхи та засоби здійснення розумового виховання учнів.
  3. Поняття про світогляд, його суть, національні світоглядні позиції.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Назвіть форми позакласної роботи, які допомагають вирішенню завдань розумового виховання.
2. Які основні шляхи і засоби формування світоглядних позицій учнів?

Рекомендована література

1. Карпенчук С. Теорія і методика виховання [Текст] / С. Карпенчук – К.: Вища школа, 2005. – 343 с.
2. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене, 2001. – 608 с.
3. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.
4. Хуторской А.В. Эвристическое обучение: Теория, методология, практика. – М.: Международная педагогическая академия, 1998. – С. 226.

Семінарське заняття 21

Тема: Класний керівник як організатор освітнього процесу (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Зміст педагогічної діяльності класного керівника. Напрями діяльності класного керівника.
2. Планування виховної роботи в класі.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Назвіть основні завдання педагогічної діагностики в роботі класного керівника.
2. Опишіть основні функції класного керівника.

Рекомендована література

1. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-є вид. - К., «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с.
2. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. – 2-ге вид. допов. і переробл. / [за ред. І. А. Зязюна]. – Київ : Вища шк., 2004. – 422,[2] с.
3. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.

Семінарське заняття 22

Тема: Родинне виховання особистості учня.

Співпраця сім'ї і школи (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність родинного виховання. Виховання в сім'ї – першооснова розвитку дитини.
2. Сучасні проблеми родинного виховання.
3. Співпраця школи з сім'єю. Форми і методи взаємодії школи і сім'ї. Батьківські комітети.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Розкрити основні принципи сімейного виховання;
2. Виділіть найбільш гострі сімейні проблеми, що впливають на виховання дітей;
3. Поясніть яка роль школи як координаційного центру у вихованні дітей.

Рекомендована література

1. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-є вид. - К., «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с.
2. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.

3. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. – К.: ІСДО, 1996.
4. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. - К.: Рад. шк., 1978.

Семінарське заняття 23

Тема: Позакласна і позашкільна виховна робота (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття про позакласну і позашкільну навчально-виховну роботу.
2. Принципи організації позакласної роботи. Форми організації позакласної роботи.
3. Позашкільні навчально-виховні заклади, їх види. Зміст роботи позашкільних установ.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання

1. Дайте визначення позакласної виховної роботи;
2. Охарактеризуйте основні принципи ефективності організації позакласної та позашкільної виховної роботи.

Рекомендована література

1. Волкова, Наталія Павлівна. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. Київ : Академія, 2001. - 576 с.
2. Галузьяк, В. М. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / В.М. Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І. Шахов. - Вінниця : [б. и.], 2001. - 201 с.
3. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.— К.: Академвидав, 2009. — 560 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ

Семінарське заняття 24

Тема: Система стратегічного управління новою українською школою (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття про систему освіти в Україні.
2. Система освіти України та її структура.
3. Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа».

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти словник основних понять теми.
2. Обґрунтувати провідні стратегічні напрямки розвитку освіти на сучасному етапі: відродження і розбудова національної системи освіти; формування освіченої творчої особистості; виведення освіти в Україні на рівень освіти розвинених країн світу; створення мережі недержавних навчально-виховних закладів;

Рекомендована література

1. Закон України "Про освіту" //Голос України, 2017.- 27 вересня
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. – Київ: Міносвіти і науки, молоді та спорту України, 2011. – 27 с.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія : [моногр.] / за ред.:В. Кремень, Т. Левовицький, В. Огнев'юк, С. Сисоєва. – К. : Едельвейс, 2013. – 460 с.
5. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.

Семінарське заняття 25

**Тема: Модернізація освітнього законодавства.
Державно-громадське управління освітою (2 год.)**

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Світові процеси модернізації освіти.
2. Зміст державно-громадського управління освітою.
3. Визначення механізмів управління системою освіти на державно-громадських засадах і розробка технології його здійснення.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Досліджуючи сутнісні аспекти державно-громадського управління освітою, визначте переваги й недоліки його державної і громадської складових.

Рекомендована література

1. Гаєвська Л. А. Розвиток державно-громадського управління загальною середньою освітою в Україні (друга половина XIX початок XX ст.) : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 / Гаєвська Л. А. - К., 2010. - 36 с.
2. Грицяк Л., Калініна Л. Державно-громадське управління розвитком освіти на державному, регіональному та інституціональному рівнях// Стратегічні пріоритети. – 2009. - № 3 (12). – с. 59-66
3. Закон України "Про освіту" //Голос України, 2017.- 27 вересня
4. Кремень В. Г. Державно-громадська модель управління освітніми змінами / В. Г. Кремень // Директор школи. - 2001. - № 4.
5. Семигіна Т. В. Робота в громаді: практика й політика. - Вид. дім «КМ Академія», 2004. - 180 с.

Семінарське заняття 26

Тема: Принципи управління освітою і освітнім закладом (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Принципи управління освітою.
2. Система освіти в Україні та її складові.
3. Органи управління освітою і школою.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Скласти план-схему відповідей до кожного питання семінару, користуючись рекомендованою літературою
2. Дати визначення поняттям управління, менеджмент та педагогічний менеджмент

Рекомендована література

1. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
2. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.– К.: Академвидав, 2009. – 560 с.
3. Черниш А.П. Менеджмент освіти: Навчальний посібник. – К.: Видавництво «Університет» КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. – 49 с.

Семінарське заняття 27

Тема: Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Проблеми підвищення кваліфікації педагогічних працівників.
2. Основні завдання атестації педагогів.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Охарактеризуйте найважливіші напрямки самоосвіти вчителів..
2. Перелічіть основні документи, що регламентують атестацію вчителів. Охарактеризуйте загальні вимоги до оцінки праці вчителя.
3. Що таке передовий педагогічний досвід? Як його вивчати і поширювати?

Рекомендована література

1. Вайндорф-Сысоева М.Е., Крившенко Л.П. Педагогика: Пособие для сдачи экзамена. - 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Юрайт-Издат, 2005. — 239 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. - К., «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с.
3. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене, 2001. – 608 с.

Семінарське заняття 28

Тема: Гуманізація управління закладами загальної середньої освіти(2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Гуманізм – система ідей і поглядів на людину як найвищу цінність у контексті гуманізації управління.

2. Роль органів державного управління у виробленні стратегії реформування освіти на засадах гуманізму.

3. Теорія і практика гуманізації управлінської діяльності директора закладом загальної середньої освіти.

II. Перевірка самостійної роботи.

Завдання

1. Дайте визначення основним поняттям теми «Гуманізація управління закладами загальної середньої освіти».

Рекомендована література

1. Балл Г. О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах) / Г. О. Балл. – Житомир : ПП "Рута", Видав. "Волинь", 2008. – 232 с.

2. Вовк О. Р. Провідні тенденції гуманізації освіти: теоретичний аналіз / О. Р. Вовк // Наукові записки [НДУ ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. - 2014. - № 1. - С. 30-34.

3. Гук О. Ф. Гуманізація освітнього простору у ВНЗ : зб. наук. праць / О. Ф. Гук. – К. : Логолос. – 2012. – Вип. 14. – С. 179–187

4. Закон України "Про освіту" // Голос України, 2017.- 27 вересня

5. Силкіна С. О. Парадигма гуманізму в контексті сучасного філософського дискурсу / С. О. Силкіна // Культура і сучасність : зб. наук. праць. – К. : Міленіум, 2012. – № 2. – 262 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину (6 год.)

1. Скласти глосарій основних категорій педагогіки.
2. Написати реферат «Основні етапи розвитку педагогічної науки».
3. Розробити презентаційний проект на тему «Розвиток педагогіки як науки в Україні».

Тема 2. Освіта в сучасному суспільстві: стан і тенденції розвитку (4 год.)

1. Які на вашу думку актуальні проблеми розвитку сучасної шкільної освіти. Аргументуйте чому саме ці проблеми є актуальними.
2. Розробіть презентаційний проект на тему «Освіта в країнах зарубіжжя» (країна за вибором студента).

Тема 3. Педагогічна професія у сучасному суспільстві (6 год.)

1. Назвіть джерела й умови педагогічної творчості вчителя;
2. Написати есе на тему: «У чому головна особливість заповідей учительської професії?»
3. Розробити презентаційний проект на тему «Вчитель майбутнього».

Тема 4. Методи науково-педагогічних досліджень (2 год.)

1. Назвіть особливості емпіричного, теоретичного та методологічного рівнів дослідження.
2. Охарактеризуйте методи анкетування, бесіди та інтерв'ю, що застосовуються у педагогічному дослідженні.

Змістовий модуль II ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

Тема 5. Дидактика як галузь педагогіки (6 год.)

1. Проаналізуйте зв'язок дидактики з іншими науками.
2. Ознайомтесь та проаналізуйте традиційні дидактичні системи (Я. А. Коменський, Й. – Г. Песталоцці, Й. – Ф. Герbart та ін.).
3. Визначити сильні і слабкі сторін основних видів навчання, охарактеризувати їх.

Тема 6: Сутність, функції і структура процесу навчання (4 год.)

1. Назвіть функції процесу навчання та як вони реалізуються на практиці.
2. Дайте порівняльну характеристику пояснювально-ілюстративного, проблемного, програмованого підходів до процесу навчання, спираючись при цьому на переваги та недоліки кожного з них.

Тема 7: Сутність та характеристика навчальної книги (2 год.)

1. Розробити презентаційний проект на тему «Електронний навчальний посібник: перспективи розвитку».

Тема 8: Особливості форм організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (4 год.)

1. Визначте дидактичні особливості інтегрованих уроків.
2. Складіть план проведення уроку зі спеціальності (тема на вибір студента).

Тема 9: Характеристика методів та засобів навчання (4 год.)

1. Запропонуйте поєднання найбільш ефективних методів навчання для формування в учнів

теоретичних знань. Охарактеризуйте їх.

2. Пригадайте та запишіть 2-3 фрагменти уроків зі свого шкільного життя, на яких були використані певні методи навчання, та проаналізуйте з позиції доцільності їх поєднання.

Тема 10. Компетентність як показник якості освіти (4 год.)

1. Випишіть із педагогічної літератури основні способи мотивації учіння учнів молодшого шкільного віку, середнього і старшого. Охарактеризуйте і порівняйте їх.
2. Обґрунтуйте значення компетентнісного підходу як головної умови якісної освіти.

Тема 11. Сучасні технології навчання (4 год.)

1. Порівняйте традиційну та інноваційну освіту, у чому їх відмінність.
2. Напишіть есе на тему «Роль і місце методів інтерактивного навчання».

Тема 12. Сутність та дидактичні вимоги до контрольної-оцінювальної діяльності учителя (4 год.)

1. Назвіть дидактичні вимоги до організації контрольної-оцінювальної діяльності вчителя.
2. Норми оцінок. Суб'єктивізм та формалізм в оцінюванні.
3. Підготуйте доповідь на тему «Оцінка як один з найтонших інструментів виховання».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Тема 13. Теорія виховання в освіті.

Мета виховання в сучасних закладах загальної середньої освіти (2 год.)

1. Проаналізуйте розуміння поняття “виховання” у широкому й вузькому значенні.
2. Як ви розумієте слова А.С.Макаренка про те, що мета виховання не може бути виведена ні з чого іншого як з суспільних потреб?
3. Якою на вашу думку є мета сучасного виховання?

Тема 14. Закономірності та принципи виховання. Зміст виховання в школі (6 год.)

1. Що слід розуміти під закономірностями виховання? Розкрийте сутність і дайте їх наукове обґрунтування.
2. Охарактеризуйте принципи сучасного виховання. Які з них найбільш важливі у вихованні?
3. Порівняйте закономірності та принципи процесу виховання, подані у різних посібниках з педагогіки. Знайдіть спільне та відмінне;
4. Визначте основні орієнтири виховання в закладах загальної середньої освіти .

Тема 15. Засоби, форми організації та методи виховання (4 год.)

1. Охарактеризуйте засоби виховання для кожного з методів.
2. Приведіть приклад застосування одного з методів виховання, дайте йому аналіз.
3. Зробити висновок щодо важливості вмілого використання методів виховання у педагогічній діяльності вчителя.

Тема 16. Фізичний, соціальний, духовний розвиток учнів (3 год.)

1. Чи вважаєте ви фізичне виховання обов'язковою дисципліною у закладах загальної середньої освіти? Поясніть свою думку.
2. Розкрийте поняття про дитячий колектив, його ознаки та структуру.
3. Проаналізуйте який взаємозв'язок існує між духовним та соціальним розвитком особистості?

**Тема 17. Інтелектуальний розвиток особистості учня.
Формування в учнів основ наукового світогляду (3 год.)**

1. Що Ви розумієте під інтелектуальним розвитком та розумовим вихованням школяра?
2. Напишіть есе на тему «Яку роль в житті людини відіграє світогляд?»

Тема 18. Класний керівник як організатор освітнього процесу (4 год.)

1. Підготуйте доповідь щодо історії виникнення інституту класного керівництва.
2. Розкрийте зміст професіограми класного керівника.
3. Написати есе «Яким повинен бути класний керівник»

Тема 19. Позакласна і позашкільна виховна робота (4 год.)

1. Опишіть зміст і форми позакласної виховної роботи з учнями.
2. Дайте визначення позашкільній виховній роботі з учнями, які види і форми її ви знаєте.
3. Запишіть особливості і відмінності позакласної і позашкільної роботи у вигляді таблиці.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV
УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ**

Тема 20. Система стратегічного управління новою українською школою (3 год.)

1. Розкрийте сутність сучасної моделі управління освітою в Україні у порівнянні з іншими країнами.
2. Опрацюйте Концепцію нової української школи. Занотуйте її основні положення.

Тема 21. Державно-громадське управління освітою (2 год.)

1. Обґрунтуйте необхідність посилення державно-громадського управління освітою, формування нової освітньої політики.

VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ			
Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину(6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	3-4
Тема 2. Освіта в сучасному суспільстві: стан і тенденції розвитку (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	3-4
Тема 3. Педагогічна професія у сучасному суспільстві (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	4-5
Тема 4. Методи науково-педагогічних досліджень (2 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	4-5
Змістовий модуль II ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ			
Тема 5. Дидактика як галузь педагогіки (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	5-6
Тема 6: Сутність, функції і структура процесу навчання (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	5-6
Тема 7: Сутність та характеристика навчальної книги (2 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	6-7
Тема 8: Особливості форм організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	6-7
Тема 9: Характеристика методів та засобів навчання (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	7-8
Тема 10. Компетентність як показник якості освіти (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	7-8
Тема 11. Сучасні технології навчання (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	8-9
Тема 12. Сутність та дидактичні вимоги до контрольної-оцінювальної діяльності учителя (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	8-9
Змістовий модуль III ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ			
Тема 13. Теорія виховання в освіті. Мета виховання в сучасних закладах загальної середньої освіти (2 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	9-10
Тема 14. Закономірності та принципи виховання. Зміст виховання в школі (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	9-10
Тема 15. Засоби, форми організації та методи виховання (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	10-11

Тема 16. Фізичний, соціальний, духовний розвиток учнів (3 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	10-11
Тема 17. Інтелектуальний розвиток особистості учня. Формування в учнів основ наукового світогляду (3 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль,	5	11-12
Тема 18. Класний керівник як організатор освітнього процесу (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	11-12
Тема 19. Позакласна і позашкільна виховна робота (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	
Змістовий модуль IV УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ			
Тема 20. Система стратегічного управління новою українською школою (3 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	
Тема 21. Державно-громадське управління освітою (2 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5	
Разом: 82 год.	Разом: 105 балів		

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Педагогіка» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 2, табл. 3.

Таблиця 2

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування (лекції)	28
2	Семінарські заняття (підготовка)	308
3.	Модульні контрольні роботи (1-8)	200
4	Самостійна робота	105
5.	Іспит	40
Підсумковий рейтинговий бал		641

Розрахунковий коефіцієнт **641: 60 = 10,6**.

Максимальна оцінка за екзамен – 40 балів.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 3

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить

	балів	низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни
--	--------------	---

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.

Таблиця 4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
відмінно	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв творчості у розумінні і використанні набутих знань та умінь.
добре	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
задовільно	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
незадовільно	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення дисципліни «Педагогіка» відбувається у процесі навчання, що охоплює лекції; семінарські заняття; роботу в Інтернет; складання графічних схем, таблиць.

Під час лекції студенти отримують нову інформацію, що має теоретичний, аналітичний, проблемний характер. У процесі навчання використовують різні методи – від пояснювально-ілюстративних до проблемних. Серед найважливіших засобів навчання особливо варто відзначити засоби візуалізації (слайди, схеми, таблиці, рисунки тощо), які використовують у поєднанні з активною діяльністю студентів.

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

ХІ. ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

Орієнтовний перелік питань для підготовки до екзамену

1. Предмет та основні завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки.
2. Особливості педагогічної діяльності. Вимоги до особистості педагога.
3. Загальна характеристика педагогічного процесу, завдання і основні компоненти.
4. Методи науково-педагогічних досліджень
5. Предмет і функції дидактики. Становлення дидактики як науки.
6. Навчальні плани та програми для закладів загальної середньої освіти.
7. Навчальна література нового покоління як чинник підвищення якості освіти.
8. Сутність та характеристика навчальної книги.
9. Сутність процесу навчання.
10. Закони, принципи й правила навчання.
11. Організація навчального процесу.
12. Компетентнісний підхід як чинник модернізації навчального процесу.
13. Диференціація та індивідуалізація навчання.
14. Аналіз проблеми контролю й оцінювання успішності учнів.
15. Основні поняття контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів.
16. Нові форми контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів.
17. Сутність і структура уміння вчитися.
18. Вікова та індивідуальна характеристика учнів як суб'єктів учіння.
19. Формування структурних компонентів уміння вчитися.
20. Сутність і функції методів навчання.
21. Класифікація методів навчання.
22. Методи усного викладу навчального матеріалу.
23. Наочні методи навчання.
24. Практичні методи навчання.
25. Самостійна робота учнів.
26. Навчальні технології.
27. Технологія особистісно-орієнтованого навчання
28. Технологія групової навчальної діяльності школярів
29. Технологія розвивального навчання
30. Технологія формування творчої особистості
31. Технологія навчання як дослідження
32. Інтерактивні методи та прийоми навчання.
33. Проектна діяльність як метод навчання й розвитку.
34. Ігрова діяльність як метод навчання й розвитку.
35. Методи формування в учнів досвіду пошукової діяльності.
36. Засоби навчання й навчальне обладнання.
37. Поняття «сучасний урок». Класифікація уроків.
38. Алгоритм підготовки вчителя до проведення уроку.
39. Структура комбінованого уроку: базова й варіативні моделі.
40. Дидактичні особливості інтегрованих уроків.
41. Особливості підготовки та проведення відкритого уроку.

42. Методика проведення екскурсій.
43. Види домашніх завдань і способи їх перевірки.
44. Особливості організації навчального процесу.
45. Актуальні проблеми розвитку сучасної шкільної освіти.
46. Основні напрями розвитку сучасної освіти.
47. Особливості змісту освіти. Нормативне забезпечення реалізації змісту освіти
48. Особливості організації сучасного стану освіти в деяких зарубіжних країнах.
49. Державний стандарт загальної середньої освіти.
50. Концепція нової української школи.
51. Компетентність як показник якості освіти.
52. Закономірності та принципи виховання.
53. Різнобічний розвиток особистості як соціальна мета виховання.
54. Поняття про принципи виховання. Загальні принципи виховання. Принципи сучасного виховання.
55. Основні орієнтири виховання в сучасних закладах загальної середньої освіти .
56. Характеристика засобів виховання.
57. Форми організації виховання учнів.
58. Традиційні методи виховання в педагогіці, їх класифікація та характеристика.
59. Інноваційні методи виховання.
60. Технології сучасного виховного процесу.
61. Фізичний, соціальний, духовний розвиток учнів.
62. Інтелектуальний розвиток особистості учня.
63. Поняття про світогляд, його функції та структура.
64. Формування в учнів основ наукового світогляду.
65. Класний керівник як організатор освітнього процесу.
66. Сучасні проблеми родинного виховання. Співпраця школи з сім'єю.
67. Поняття про позакласну і позашкільну навчально-виховну роботу.
68. Система стратегічного управління новою українською школою.
69. Поняття про систему освіти. Мета та основні принципи освіти.
70. Система освіти України та її структура.
71. Зміст державно-громадського управління освітою.
72. Загальні основи управління. Принципи управління освітою і освітнім закладом.
73. Органи управління освітою і школою: державні і громадські.
74. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників.
75. Види навчально-педагогічної документації. Загальношкільна документація. Документація вчителя та класного керівника.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К.В. Аймедов, В.В. Бабієнко, В.А. Бабієнко, В.В. Сторож. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. — 352 с.
2. Бондар В. І. Дидактика. — К. : Либідь, 2005. — 264 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно- рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. / С.С. Вітвицька — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 384 с.
4. Волкова, Н. П. Педагогіка [Текст]: навчальний посібник / Н. П. Волкова. — К. : Академвидав, 2009. — 616 с.
5. Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г. Основи сучасного виховання Текст : навчальний посібник /Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г.; ПНПУ імені В. Короленка. — Полтава : ПП «Астрія», 2015. — 345 с.
6. Зайченко І.В. Педагогіка : навч. посібник / І.В.Зайченко. — К., 2006. — 321 с.
7. Закон України "Про освіту" //Голос України, 2017.- 27 вересня <http://www.golos.com.ua/article/294010>
8. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика: учебник для бакалавров. — М., 2015. — 488.
9. Кузьминський, А.І. Педагогіка [Текст] : Підручник / А. І. Кузьминський, В. Л. Омеляненко — К. : Знання, 2007. — 447 с.
10. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник / О.Г. Кучерявий. -К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. —440 с.
11. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій / В.П. Максименко. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. — 223 с.
12. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2005. — 667 с.
13. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник / І.В.Малафійк. — К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. — 632 с.
14. Мойсеюк Н. Педагогіка : навчальний посібник / Н. Мойсеюк. — К. : Академия, 2007. — 656 с.
15. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. — Київ : Міносвіти і науки, молоді та спорту України, 2011. — 27 с.
16. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html>
17. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
18. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. — 2-ге вид. допов. і переробл. / [за ред. І. А. Зязюна]. — Київ : Вища шк., 2004. — 422,[2] с.
19. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: Кондор- Видавництво, 2013.- 390 с.
20. Фіцула, М. М. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / М. М. Фіцула.— К.: Академвидав, 2009. — 560 с.
21. Хуторской А.В. Практикум по дидактике и методикам обучения — СПб.: Питер, 2004. — 541 с.
22. Хуторской А. В.Современная дидактика: Учеб. для вузов. — СПб. : Питер, 2001. — 536 с.
23. Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник / В. М. Чайка. — Київ : Академвидав, 2011 . — 238 с.

Додаткова

1. Амонашвили, Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса // Ш.А. Амонашвили. — Минск: Изд-во БГУ, 1990. — 560 с.
2. Балл Г. О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психо- логічній сферах) / Г.О. Балл. — Житомир : ПП "Рута", Видав. "Волинь", 2008. —232 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. Кн.2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-

практичні засади / І. Д. Бех. – К., 2003. – 241 с.

4. Бібік Н.М. Компетентність як результат шкільної освіти // Почат. шк. – 2010. – №9. – С. 3–6.
5. Вовк О.Р. Провідні тенденції гуманізації освіти: теоретичний аналіз / О. Р. Вовк // Наукові записки [НДУ ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. - 2014. - № 1. - С. 30-34.
6. Гук О. Ф. Гуманізація освітнього простору у ВНЗ : зб. наук. праць / О. Ф. Гук. – К. : Логолос. – 2012. – Вип. 14. – С. 179–187
7. Гаряча С.А. Формування в учнів ключової компетентності. "Уміння вчитися" відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів /С.А.Гаряча. – Черкаси: ЧОПОПП, 2014. – 48 с.
8. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
9. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ — початок ХХІ ст.) : монографія / О.І. Локшина. — К. : Богданова А.М., 2009. — 404 с.
10. Занков Л. В. Дидактика и жизнь. – М.: Просвещение, 1968. – 176 с.
11. Карпенчук, С. Теорія і методика виховання [Текст] / С. Карпенчук–К.: Вища школа, 2005. – 343 с.
12. Комар О. А. Інтерактивна технологія в підготовці майбутніх учителів початкової школи: теорія і практика. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – 326 с.
13. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід і українські перспективи / За заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
14. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. – К. : Пед. думка, 2009. – 520 с.
15. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник / В. І. Лозова. – Харків, 2002.– 174 с.
16. Носенко Т.І. Інформаційні технології навчання: начальний посібник. – К.: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. – 184 с.
17. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. – К. : Знання України, 2003. – 450 с.
18. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія : [моногр.] / за ред.:В. Кремень, Т. Левовицький, В. Огнев'юк, С. Сисоєва. – К. : Едельвейс, 2013. – 460 с.
19. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. — К.: А.С.К., 2001. — 256 с.
20. Подмазін С. І. Особистісно-орієнтована освіта: сутність і зміст / С. І. Подмазін // Культурологічний вісник. - 2006. - Вип. 16. - С. 123-128. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2006_16_25
21. Поташник М. М. Требования к современному уроку. – М. : Центр пед. образования, 2007. – 272 с.
22. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2017. – Вип. 187. – 282 с.
23. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К.:Абрис, 1997. – 416с.
24. Савченко О. Я. Уміє вчитися. – К. : Освіта, 1998. – 190 с.
25. Семигіна Т. В. Робота в громаді: практика й політика. - Вид. дім «КМ Академія», 2004. - 180 с.
26. Сіданіч І. Л. Духовно-моральне виховання дітей в історії педагогіки та вітчизняної школи: монографія / І. Л. Сіданіч, О. П. Кислашко. – К.: Дорадо-Друк, 2012. – 496 с.
27. Силкіна С. О. Парадигма гуманізму в контексті сучасного філософського дискурсу / С.О. Силкіна // Культура і сучасність : зб. наук. праць. – К. : Міленіум, 2012. – № 2. – 262 с.
28. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. - К.: Рад. шк., 1978.

29. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1987. – 346 с.
30. Сухомлинський В. О. Сто порад учителів // Вибрані твори: У 5 т. – К.: Рад. шк., 1976. - Т. 2.
31. Черниш А.П. Менеджмент освіти: Навчальний посібник. – К.: Видавництво «Університет» КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. – 49 с.
32. Ярцева Д.О. Современные образовательные технологии в учебном процессе // Воспитание и обучение: теория, методика и практика : материалы VIII Междунар. науч.–практ. конф. (Чебоксары, 6 нояб. 2016 г.) / редкол.: О.Н. Широков [и др.] – 2016. – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2016. – С. 236-238.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Педагогіка»

Розробники:

Васьківська Олена Євгеніївна, кандидат педагогічних наук

Леонтьєва Інна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Педагогіка. Програма навчальної дисципліни / Укладачі О. Є. Васьківська, І.В. Леонтьєва. – К. : Київський міський педагогічний університет імені Б.Д. Грінченка, 2018. – 28 с.